

Archiv obce Hradiště

1845–1945 (1952)

Inventář

EL NAD č.: 659

AP č.: 397

Mgr. Jana Hrušková

Horšovský Týn 2014

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	4
III. Archivní charakteristika archivního fondu	4
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	5
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a zpracování archivní pomůcky	5
Seznam použité literatury a pramenů	6

Příloha:

Seznam použitých zkratk	7
Soupis stavebních plánů k inv. č. 20	8

Inventární seznam:

I. Knihy	12
II. Spisový materiál	12
III. Účetní materiál	14
IV. Typáře	14

I. Vývoj původce archiválií

Obec Hradiště (něm. Radischt) leží 8 kilometrů severně od Kdyně, na cestě z Kanic do Domažlic. První písemná zmínka o vsi pochází z roku 1379.

V průběhu staletí byla ves rozdělena pod správu několika panství, takže např. berní rula v polovině 17. století uvádí 14 hospodářů a jeden dvůr pustý v této vsi, rozdělené pod správu statku Únějovice a Srbice a města Domažlice. O století později se v tereziánském katastru uvádí 14 hospodářů v rámci panství Kanice a 4 patřili pod město Domažlice. V roce 1838 vypočítává Sommer v této vsi 64 domů s 399 obyvateli. Farností příslušelo Hradiště ke Lštění.

Se zánikem patrimoniální správy v polovině 19. století se nejnižší správní jednotkou v zemi staly obce. První zákonnou úpravu obecní samosprávy přineslo tzv. Stadionovo prozatímní obecní zřízení ze 17. března 1849 (č. 170/1849 ř. z.). Na jeho základě se také každé sídliště muselo stát buď obcí, nebo součástí obce jako tzv. osada. Hradiště se tehdy stalo obcí soudního okresu Kdyně a politickou správou spadalo pod okresní hejtmanskví v Domažlicích.

Další podobu fungování obecní samosprávy určily obecní zřízení a volební řád z roku 1864 (č. 7/1864 z.z.) vydané na základě říšského obecního zákoníku z roku 1862 (č. 18/1862 ř. z.).¹ Ty za širší orgán obecní samosprávy stanovily volený obecní výbor, z jehož středu se posléze volilo obecní představenstvo tvořené starostou a dvěma radními. Působnost obcí se dělila na samostatnou, do níž spadaly např. svobodné volby zástupců nebo hospodaření s obecním majetkem, a na přenesenou, do níž patřila všeobecná vnitřní správa, vojenské, berní či soudní záležitosti.

Po vzniku samostatné Československé republiky následovala další úprava obecní samosprávy zákony č. 75/1919 Sb. ze dne 31. ledna 1919, o řádu volení v obcích (později novelizován zákonem č. 122/1933 Sb., o změnách řádu volení v obcích), a č. 76/1919 Sb. ze dne 7. února 1919, novela obecního zřízení. Z voleb probíhajících na základě vázaných kandidátních listin a podle zásad poměrného zastoupení mělo vzejít obecní zastupitelstvo, které ze svého středu zvolilo obecní radu tvořenou starostou a radními. Od voleb v roce 1919 si v Hradišti volili dvanáctičlenné zastupitelstvo, avšak z protokolů ze zasedání vyplývá, že to se málokdy scházelo v plném počtu (většinou 9–10 zastupitelů včetně náhradníků). O obecních komisích se dozvídáme pouze z několika zápisů z jednání zastupitelstva – pravidelně si pravděpodobně volili povinnou finanční komisi, z roku 1925 pak pochází zápis o volbě stavební komise a roku 1938 zastupitelé volili členy komise letopisecké a živelní.

K obecním budovám patřily obecní chudobinec a obecní kovárna, čp. 29 a 37. Z obecních zaměstnanců je zmiňován ponocný, který zastával i funkci obecního sluhy, a později hajný (ve 20. letech 20. století obec usilovala o získání lesů od velkostatku Kanice v rámci pozemkové reformy).

V roce 1921 žilo ve zdejší obci 362 obyvatel v 71 domech a v roce 1930 v 70 domech 333 obyvatel, z nichž se 332 hlásilo k národnosti československé a 1 je uváděn jako cizozemec.

Po skončení druhé světové války převzal správu obce místní národní výbor, který vznikl ustavující schůzí dne 23. června 1945.

¹ Nová verze obecního zřízení byla vypracována již roku 1859, ale s výjimkou ustanovení o domovském právu nevešla v platnost.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Archivní fond Archiv obsahuje archiválie vzniklé z činnosti Obecního úřadu Hradiště, které okresní archiv převzal neznámo kdy společně s archiváliemi Místního národního výboru Hradiště.

Z dochovaných archiválií není patrné, kde a jakým způsobem byly u původce ukládány. O případných ztrátách ostatních dokumentů tohoto původce nejsou dochovány žádné záznamy.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Mezerovitě dochovaný archivní fond Archiv obce Hradiště zachycuje období let 1845–1945 (1952).

Šest úředních knih (inv. č. 3, 5, 6, 9, 31 a 32) a jeden podací protokol (inv. č. 11) přesahují časový rozsah existence obecního úřadu, neboť v jejich vedení pokračoval MNV Hradiště. Vzhledem k tomu, že rozsáhlejší část agendy vedl obecní úřad, ponechala zpracovatelka uvedené knihy v tomto archivním fondu.

V již zinventarizovaném archivním fondu Místní národní výbor Hradiště se pod inv. č. 1 nachází kniha zápisů ze schůzí pléna a rady z let 1938–1957, která zahrnuje i agendu obecního úřadu, a pod inv. č. 46 (evidence obyvatel) je mimo jiné uložen výkaz vydaných domovských listů z let 1938–1949. Při pořádání archivního fondu Místní národní výbor Hradiště v roce 2007 byla do archivního fondu obce přesunuta jedna úřední kniha² a blíže neurčené množství spisů týkajících se domovské příslušnosti, zápisů do pozemkových knih a stavební dokumentace z let 1941–1942 (celkem 0,05 bm). V roce 2010 archivní fond vzrostl o 0,05 cm díky typáři přesunutému ze Sbírký pečetidel, štočků a razítek.

Archivní fond Archiv obce Hradiště pořádala roku 1995 Ludmila Růženecká. O případné vnitřní skartaci se ve spisu o fondu nedochovaly žádné záznamy.

Současné pořádání a inventarizace archivního fondu vycházelo z metodického návodu na pořádání a inventarizaci archivních fondů Archiv obce z 31. ledna 2000 (č. j. AS/1-284/2000) a metodického pokynu ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek z 12. března 2010 (č. j. SOAP/006-0767/2010).

Podle zápisu v evidenci PEvA se mělo v tomto archivním fondu nacházet 12 úředních knih, 1 podací protokol, 6 kartonů spisů a 1 typář, vše o rozsahu 0,90 bm.

Před začátkem inventarizace však došlo ještě k přeměření fondu, které vykazovalo 0,97 bm. Zároveň zpracovatelka přesunula inventární knihu Sboru dobrovolných hasičů Hradiště do nově vzniklého archivního fondu Sbor dobrovolných hasičů Hradiště EL NAD 1817 (č. j. SOAP/010-0724/2012 ze dne 19. listopadu 2012). Jedna úřední kniha byla nalezena v kartonu se spisy.

Ke změně metráže došlo nejen přesunem knihy (0,01 bm), ale i fyzickým přemanimulováním archiválií (dříve byly archiválie rozměru A3 přehnuty a uloženy do menších kartonů, zatímco nyní uloženy do velkých kartonů) a vyřazením 0,06 bm duplikátů, multiplikátů nearchivní povahy.

Jazykem dochovaných archiválií je čeština, některé archiválie z let 1939–1945 jsou česko-německé nebo německé.

Fyzický stav většiny archiválií lze označit za dobrý, pouze několik knih má poškozenou vazbu (inv. č. 2 a 10 hřbet, 4 a 9 vazba) a typář (inv. č. 35) má prasklé držadlo. Doposud žádná z archiválií inventarizovaného fondu neprošla konzervátorským ani restaurátorským zásahem.

² V záznamu o přesunu archiválií označená jako kniha stížností z let 1931–1950, avšak ve skutečnosti se jedná o knihu kontrol elektrické rozvodné sítě a veřejného osvětlení z těchto let.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Archivní fond Archiv obce Hradiště poskytuje informace k politickým, hospodářským, sociálním a správním dějinám obce.

O fungování obecní samosprávy i všeobecném dění v obci od roku 1911 až do roku 1938 lze vyhledat informace v knize protokolů ze schůzí obecní samosprávy (inv. č. 2). Na ni navazuje kniha zápisů z let 1938–1957, která je ovšem uložena ve fondu Místní národní výbor Hradiště (tam inv. č. 1). Uvedené úřední knihy poskytují rovněž údaje o spolkové činnosti v obci (sdružení chovatelů hospodářského zvířectva, okrašlovací spolek, sbor dobrovolných hasičů či místní sdružení republikánského dorostu).

Pro demografické či genealogické bádání lze využít archiválie týkající se evidence obyvatel uložené pod inv. č. 4 a 12.

Z událostí významných pro obec je možné vyzdvihnout např. elektrifikaci obce (inv. č. 21) nebo stavbu vodovodu (inv. č. 22).

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a zpracování archivní pomůcky

Archivní fond Archiv obce Hradiště uspořádala a archivní pomůcku zpracovala ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně v listopadu 2012 Jana Hrušková. Připomínky posuzovatelů do inventáře zpracovala Radka Kinkorová.

V Horšovském Týně dne 7. srpna 2014

Jana Hrušková

Seznam použité literatury a pramenů

DOSKOČILOVÁ, Marie. *Berní rula 23: díl I. kraj Plzeňský*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1952.

Historický lexikon obcí České republiky 1869–2005, I. díl. Praha : Český statistický úřad, 2006.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, JANÁK, Jan, DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích : od počátků státu po současnost*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005.

MARTÍNEK, Zdeněk. Archiv obce : příspěvek k vymezení a charakteristice archivního fondu. *Archivní časopis*, 1999, roč. 49.

PROFOUS, Antonín. *Místní jména v Čechách : jejich vznik, původní význam a změny. I. díl – A–H*. Praha : Česká akademie věd a umění, 1954.

PROCHÁZKA, Zdeněk. *Domažlicko a Kdyňsko : historicko-turistický průvodce č. 5*. Domažlice : Nakladatelství Českého lesa, 1996.

Orts-repertorium für das königreich Böhmen. Praha : Statthaltereii-Buchdruckerei, 1886.

Průvodce po archivních fondech : Svazek 3. Státní oblastní archiv v Plzni. Praha : Archivní správa ministerstva vnitra, 1976.

Retrospektivní lexikon obcí ČSSR 1850–1970. Praha : Federální statistický úřad, 1978.

SOMMER, Johann Gottfried. *Das Königreich Böhmen: statistisch-topographisch dargestellt. VII. Band, Klattauer kreis*. Praha : J. G. Calve, 1839.

Statistický lexikon obcí v Republice československé : I. Čechy. Praha : Státní úřad statistický, 1924.

Statistický lexikon obcí v Zemi české. Praha : Orbis, 1934.

Tereziánský katastr český, svazek 2. Praha : Archivní správa Ministerstva vnitra, 1966.

TRAJER, Johann. *Historich-statistische Beschreibung der Diöcese Budweis*. České Budějovice, 1862.

Seznam použitých zkratk

AO	archiv obce
AP	archivní pomůcka
bm	běžný metr
EL	evidenční list
inv. č.	inventární číslo
MNV	místní národní výbor
NAD	Národní archivní dědictví
ř. z.	říšský zákoník
SOA	státní oblastní archiv
z. z.	zemský zákoník

Příloha č. 2

Soupis stavebních plánů k inv. č. 20³

čp	č. kat.	jméno	druh	rok
1		Fořt Václav	kůlna	1907
1		Fořt V.	perna	1917
1		Fořt J.	kuchyně	1919
1 (?)		Fořt Petr	kůlna	1940
3		Škarda Šimon	chlév	1904
3 (?)		Škarda Šimon	stodola	1911
3		Škarda Šimon	domek	1922
5 (?)		Mráz Šimon	maštal a chlévy	1893
5		Mráz Šimon	obytný domek	1907
7		Cibulka Matěj	vrata	1903
7		Cibulka M.	chlívky	1907
7		Cibulka Vojtěch	stodola	1923
8		Šperl Jan	chlívek a vrata	1898
8 (?)		Šperl Jan	stodola a maštal	1901
12 (?)		Tichý Vojtěch	znovupostavení vyhořelého stavení	1896
12		Tichý V.	chlívky	1912
12		Tichý Václav	stodola	1926
14		Kastl Jan	srub	1893
14 (?)		Kastl Jan	chlévky akůlna	1896
14		Kastl	stodola	1911
15 (?)		Fronk Jiří	obytný domek	1909
15 (?)		Fronk Jiří	stodůlka	1909
15		Fronk Jiří	přístavba obytného stavení	1930
15 (?)		Fronk Jiří	přístavba stodoly	1938
16		Nozar Matěj	stodůlka	1901
16		Tichý Petr	perna	1917
17			oprava maštale a světnice	1905
17		Kauer V.	kůlna	1936
19		Bláha Tomáš	chlívky	1909
19		Baksa Václav	kůlna	1927
19		Baksa Václav	přístavba stodoly	1933
20			sklep	1903
21			chlívky	1899
			přestavba obytného a hospodářského stavení	
21		Cibulka Josef		1901
21		Cibulka	stodola	1926
				po
21 (?)		Cibulka J.	kůlna	1920
				po
22		Hrbáček V.	přístavba kolny	1900
22		Hrbáčková A.	přístavba komory	1932
22			chlívky	1898
24		Sloup Jan	přístavba sýpky	1891
24		Odvody Václav	chlívky	1906
24		Odvody Václav	kůlna	1909
25			přístěnek	1898
26		Odvody Vojtěch	sklep	1902
26		Odvody Martin	chlívky	1905

³ Stavební spisy a plány řazeny podle čísel popisných. Pokud nebylo číslo popisné na plánu výslovně uvedeno, je daný záznam doplněn otazníkem a číslo dohledáno na základě komparace s dalšími archiváliemi.

26	Odvody Anna	přestavba černé kuchyně	1925
26	Odvodová Anna	stodola	1933
26	Odvody Josef	stodola	1939
28	Odvody Matěj	stodola	1933
31	Němečková Markéta	provizorní stodola	1940
31 (?)	Němečková	krov nad špýcharem	1942
32	Barta Vojtěch	sklep	1903
32	Barta V.	kůlna	1913
32 (?)	Bárta Josef	stodola	1940
32		maštal, chlívky	po 1900
33		chlívky	1898
33	Sloup Jakub	hostinec	1904
33 (?)	Sloup František	kůlna	1939
33 (?)	Sloup František	nástavba stodoly	1940
34	Nový Šimon	chlév	1905
35	Sloup František	stodola	1909
35 (?)	Sloup František	chlívky	1910
35	Šlegl Václav	sklep	1940
41	Mach Václav	chlívky	1904
42		chlívky a hradební zeď	1898
43	Harbáček J.	stodola, kolna, konírna	1931
44		stodola	1900
44	Janda Fr.	přestavba stodůlky	1919
44 (?)	Janda František	stodola	1928
45	Steinberg Václav	přestavba stavení a maštal	1914
45	Šteinberger Václav a Markéta	stodola	1926
45		hradební zeď, vrata, chlívky	
46		obytná a hospodářská budova	1901
47 (?)	Flaišl (Fleischl) Jar.	porážka	1912
47	Flajšl Jos.	krám	1928
48	Král Jan	stodůlka	1921
49	103 Votruba Václav	stodola	1922
49	Votruba Václav	stodola a konírna	1927
49	Tichý František	stodola	1931
49	Votruba Jiří	hnojiště a jímka	1943
50	Votruba Vojtěch	stáj	1932
52 (50?)	Volak Vach (?)	maštal	1896
52	Charvát Jan	stodola	1928
53		kolna, WC, oplocení	1933
53	Volák Josef	veranda	1937
54	Sloup Prokop	přístavek kůlny	1892
54	Volák Václav	stodůlka	1907
55		chlívky	1898
60	Kubš J.	přístavba stodoly	1895
61	Kučera Josef	stodůlka	1905
61		chlívky	1908
61 (?)	Kučera J.	stodola	1920
61	Kučera Josef	přístavba chlěva a stodůlky	1924
63	Dolejš Jiří	stodola	1914
63	Dolejš Jiří	obytný dům	1929
64	Bulín Josef	přestavba obytného stavení	1905
64 (?)	Bulín Josef	kůlna	1910
64	Bulín Josef	ohradní zeď	1929

64	Bulín Josef	obytné stavení	1931
64	Bulín Josef	obytné stavení	1931
64	Bulín Ludvík	stodola, stáj, chlívky	1940
65	Vajc Jakub	přestavba černé kuchyně	1926
65 (?)	Veic Josef	stodola	1940
66	Schejbal Josef	stodola	1940
67	Příbek Josef	přístavba světničky	1904
67	Blacký Matěj	přístavba stodoly	1925
67	Blacký Matěj	hospodářská budova s obytnou místností	po 1920
68	Dolejš Josef	veranda, telefonní hovorna	po 1938
68 (?)	Dolejš Josef	kůlna	1939
70	Odvody V.	stodola	1922
	Ptáčnick Jan	přestavba kuchyně	1892
bez čp.	hospodářské družstvo	skladiště strojů	1934
bez čp.	strojní družstvo	kůlna	1910
	Bozděch Karel	sýpka, prasečnick, konírna	1914
	Bozděchová	přístavba stodoly	1918
	Harbáček Václav	chlívky	1913
	Havel Š.	přístavba kůlny	1913
	Havel Š.	stodola	1927
1458, 1459	Hrbáček V.	hospodářská usedlost	1934
	Kauer J.	lednice při hostinci	1908
	Kubš M.	domek	1921
	Němeček J.	stáj	1911
	Odvody František	stodola	1909
	Odvody M.	kůlna	1913
1850	Procházka M.	obytná a hospodářská budova	[1930]
1850	Procházka V.	stodůlka	1914
	Příbek Jiří	stodůlka	1909
	Sazama M.	stodola	1904
	Sklenářová Růžena	stodola	1941
	Sloup	kůlna	1918
	Volákovi	rodinný domek	1931
	Votruba J	chlívky	1911
		znovupostavení maštale	1897
		obecní domek	1909

Inventární seznam

A. Předchůdci obecní samosprávy do roku 1850

1	Kvitanice (dlužník Josef Bláha)	1845	kar 1
---	---------------------------------	------	-------

B. Obecní úřad 1850–1945**I. KNIHY****1. Knihy všeobecné správy obce**

2	Protokoly ze schůzí obecního výboru, představenstva, rady, zastupitelstva a finanční komise	1911–1938	ukn 1
	<i>Protokoly ze schůzí obecního zastupitelstva, rady, finanční komise, místní osvětové komise</i>	<i>1938–1957</i>	<i>MNV Hradiště</i>
3	Protokoly ze schůzí stavební komise	1926–1945 (1948)	ukn 2
4	Evidenze vydaných domovských listů, služebních a pracovních knížek, vysvědčení zachovalosti Evidenze cizích příslušníků přijatých do zdejší obce a zdejších příslušníků přijatých do cizích obcí	1916–1938	ukn 3

2. Knihy správy obecního majetku

5	Pronájem obecních pozemků (dlouhodobé pronájmy)	1932–1945 (1952)	ukn 4
6	Pronájem obecních pozemků	1943–1945 (1952)	ukn 5

3. Evidenční knihy agendy bezpečnosti a veřejného pořádku

7	Trestní protokol	1905–1935	ukn 6
8	Kontroly elektrické rozvodné sítě a veřejného osvětlení	1931–1950	ukn 7

4. Knihy evidence ve věcech spolupůsobení ve státních záležitostech

9	Ohlašovací kniha o pobytu mužstva v záloze a na trvalé dovolené	1921–1945 (1952)	ukn 8
10	Parcelní protokol	1909	ukn 9

II. SPISOVÝ MATERIÁL**A. Podací protokoly**

11	Podací protokol	1942–1945 (1952)	ppr 1
----	-----------------	------------------	-------

B. Spisy**1. Obec a její správa**

12	Evidence obyvatel, domovské právo	1877–1945	kar 1
	<i>Výkaz vydaných domovských listů</i>	1938–1949	MNV Hradiště
13	Volební záležitosti (voličské seznamy)	1937–1938	kar 1
14	Organizace činnosti obecní samosprávy (obecní vyhlášky, prezenční listiny, výpisy z protokolů)	1931–1939	kar 1

2. Správa obecního majetku

15	Inventáře obecního jmění, pozemků a veřejného statku	1922	kar 1
16	Pozemnostní arch (čp. 29 a 37)	1919–1942	kar 1
17	Pojištění obecních budov a požární přípřeže	1921–1940	kar 1
18	Rozpočty	1929–1945	kar 1

3. Péče o bezpečnost a pořádek

19	Trestní záležitosti (trestní listy)	1904–1941	kar 1
20	Stavební záležitosti (soupis stavebních plánů viz příloha č. 2 na str. 8–10)	1891–1943	kar 2
21	Elektrifikace a dodávky elektřiny	1931–1939	kar 3
22	Zřízení vodovodu	1945	kar 3
23	Regulace potoka a odvodnění pozemků	1941–1945	kar 3
24	Zdravotní záležitosti (očkovací seznamy)	1921–1945	kar 3

4. Péče o veřejné ústavy a zařízení

25	Školství (korespondence s újezdni školní radou v Kolovči, rozpočty škol v Kolovči a v Kanicích)	1937–1944	kar 3
----	---	-----------	-------

5. Spolupůsobení ve státních záležitostech

26	Katastrální záležitosti (knihovní pořádek, změna hranic, zřízení veřejné cesty včetně situačního plánu)	1912–1942	kar 4
27	Zemědělství (soupis hospodářských strojů, soupis včelstev)	1908–1944	kar 4

<u>Inv. č.</u>	<u>Obsah</u>	<u>Časový rozsah</u>	<u>Evid. jedn.</u>
28	Daňové záležitosti (seznam osob povinných vojenskou taxou, repartice daně pozemkové, daň z nájmeného)	1891–1940	kar 4
29	Vojenské záležitosti (seznamy odvodem povinných ročníky 1871–1909, domobranecké seznamy ročníky 1859–1897)	1887–1930	kar 4

III. ÚČETNÍ MATERIÁL

1. Účetní knihy

30	Hlavní kniha	1923–1942	ukn 10
31	Pokladní deník	1943–1945 (1949)	ukn 11
32	Likvidační strazza	1940–1945 (1949)	ukn 12

2. Účetní spisy

33	Účetní závěrky	1927–1945	kar 4
34	Účet odměn a výloh	1910-1913	kar 4

IV. TYPÁŘE

35	Pečetidlo obce Hradiště kovový kotouč o průměru 28 mm, dřevěné držadlo ve tvaru protáhlé kuželky, celková výška 115 mm, uprostřed pečetního pole kurzivou nápis: Obec lemovaný oválem, z něhož vycházejí paprsky, kolem majuskulou nápis na způsob opisu: AUŘEDNI PEČET HRADISST	[1850]–[1890]	pec 1
----	---	---------------	-------

Název archivní pomůcky:	Archiv obce Hradiště
Značka fondu:	AO Hradiště
Časový rozsah:	1845–1945 (1952)
Počet evidenčních jednotek:	18 (12 úředních knih, 1 podací protokol, 4 kartony, 1 pečetidlo)
Počet inventárních jednotek:	30
Rozsah v bm:	0,71
Stav ke dni:	7. 8. 2014
Zpracovatel archivního souboru:	Mgr. Jana Hrušková
Zpracovatel archivní pomůcky:	Mgr. Jana Hrušková
Počet stran:	15
Počet exemplářů:	4
Schválil:	Mgr. Radka Kinkorová
	dne 7. 8. 2014 čj. SOAP/010-0567/2014